UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente				
Datos Identificativos				2011/12
Asignatura (*)	Valores e educación para a igualdade		Código	652G01008
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagoxía e Didáctica			
Coordinación	Cotelo Guerra, Dolores	Correo electrónico	dolores.cotelo@udc.es	
Profesorado	Cotelo Guerra, Dolores Iglesias Salvado, Jose Luis	Correo electrónico	dolores.cotelo@udc.es jose.luis.iglesias@udc.es	
Web				
Descrición xeral				

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación

Resultados da aprendizaxe			
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación		
Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades. Colaborar cos profesionais especializados para solucionar ditos trastornos. Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente. Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto. Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e á mellora en educación infantil.	A9 A17 A19 A22 A23		
Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo. Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá. Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable. Abordar análises de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais. Saber analizar os datos obtidos, comprender criticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións. Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e na colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.	A10 A12 A13 A25 A26 A30		
Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo. Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional. Habilidades sociais para exercer o liderado na aula. Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade.		B3 B6 B23 B24	
Traballar de forma autónoma con iniciativa e espírito emprendedor. Traballar de forma colaborativa. Autonomía na aprendizaxe. Capacidade de análise e síntese. Capacidade de busca e manexo de información.		B4 B5 B9 B10 B11	
Habilidades sociais para exercer o liderado na aula.		B23	

Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4

Contidos	
Temas	**Subtemas**
1. Valores e educación.	1.1. Aproximación e fundamentación conceptual. 1.2. Construcción dos valores no proceso educativo. 1.3. Os valores na formación docente.
2. Ciudadanía e dereitos humanos.	2.1. Aproximación histórico-conceptual ós dereitos humáns. 2.2. Democracia, cidadanía e dereitos humáns. 2.3. A evolución no concepto de cidadanía. 2.4. A construcción da cidadanía a través da educación: o papel do currículo escolar.
3. Igualdade de oportunidades e xustiza social.	3.1. Evolución social do concepto de xénero. Políticas de igualdade. 3.2. Perspectivas de análise sobre da convivencia e do conflicto social. 3.3. Dereitos e deberes para unha sociedade democrática. 3.4. Actitudes, valores e normas para unha cidadanía crítica.
4. A coeducación como proxecto.	4.1. O papel do currículo na construcción das identidades. 4.2. Estratexias e recursos metodolóxicos das boas prácticas coeducativas. 4.3. Incidencia doutros axentes de socialización: familias, mass-media, TIC, grupos de iguais, tribus urbanas...
5. A convivencia como reto educativo.	5.1. Estratexias metodolóxicas para a mediación e a resolución de conflictos. 5.2. Modelos de convivencia a través doutros axentes de socialización: familias, mass-media, TIC, grupos de iguais, tribus urbanas... 5.3. Activismo, asociacionismo e o papel das ONG.

Planificación			
Metodoloxías / probas	**Horas presenciais**	**Horas non presenciais / traballo autónomo**	**Horas totais**
Actividades iniciais	3	0	3
Análise de fontes documentais	9	18	27
Traballos tutelados	4	0	4
Lecturas	0	30	30
Sesión maxistral	24	0	24
Recensión bilbiográfica	0	15	15
Portafolios do alumno	0	15	15
Presentación oral	2	0	2
Aprendizaxe colaborativa	0	20	20
Atención personalizada	10	0	10
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**			

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Actividades iniciais	Nas primeiras sesións de clase levaranse a cabo actividades de caracter expositivo, por parte do profesor, nas que se presentará o programa da materia e mesmo a dinámica metodolóxica establecida para o mellor desenvolvemento da mesma.
Análise de fontes documentais	Basease na utilización de documentos e fontes relevantes para a súa análise e posterior utilización para explicar a natureza dos distintos contidos e aspectos da materia.

Traballos tutelados	Trátase de facer un traballo de iniciación á investigación. Esixe por parte do alumnado un grao de responsabilidade consonte cos obxectivos e a calidade que debe presidir este tipo de traballo. No seu momento facilitaránse unhas pautas que permitirán a elaboración do mesmo, que se complementará cun seguimento titorial individualizado.
Lecturas	Establécense unha serie de lecturas obrigatorias dun conxunto de textos e documentación relacionadas coa materia que o alumnado terá que ler, discutir en grupo e finalmente recensionar de xeito persoal axustándose a un formato coñecido previamente consensuado.
Sesión maxistral	Exposición oral dos temas que constituen os contidos da materia diante do alumnado. Esta exposición irá precedida dunha presentación na que se propoñen algunhas preguntas aos estudiantes para motivar a reflexión e o diálogo aberto. A obxectivo final pasa pola transmisión de coñecementos e ao tempo facilitar a súa aprendizaxe.
Recensión bilbiográfica	Proceso de lectura crítica dun libro, artículo ou calquera outro documento escrito. Comprende ademais da lectura da obra en cuestión, a análise do seu contido, unha crítica e mesmo unha valoración en relación con outros documentos de igual ou parecida natureza.
Portafolios do alumno	Recolle apuntes persoais, traballos de investigación, guías de traballo, resúmenes, comentarios... do alumno.
Presentación oral	Exposicións de traballos realizados, inidividuais ou colectivos, diante do grupo de referencia, procurando tirar conclusións sobre a problemática investigada, documento ou experiencia abordada.
Aprendizaxe colaborativa	Parte da idea de que os estudantes traballan xuntos para aprender e ao tempo son responsables mesmo da súa propia aprendizaxe como da dos seus compañeiros. Non s eopón ao traballo individual. Máis ben debe entenderse como unha estratexia de aprendizaxe complementaria que tenta fortalecer o desenvolvemento global do alumno.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Análise de fontes documentais Traballos tutelados Sesión maxistral Portafolios do alumno Aprendizaxe colaborativa	Tanto as sesións maxistrais como a análise de fontes documentais, os traballos tutelados e a atención personalizada serán obxecto dunha atención individualizada coa finalidade de facer un seguimento personalizado de cada alumno e alumna, tanto do seu traballo como das distintas actividades de aprendizaxe programadas.

Avaliación		
Metodoloxías	**Descrición**	**Cualificación**
Análise de fontes documentais	Basease na utilización de documentos e fontes relevantes para a súa análise e posterior utilización para explicar a natureza dos distintos contidos e aspectos da materia.	10
Traballos tutelados	Trátase de facer un traballo de iniciación á investigación. Esixe por parte do alumnado un grao de responsabilidade consonte cos obxectivos e a calidade que debe presidir este tipo de traballo. No seu momento facilitaránse unhas pautas que permitirán a elaboración do mesmo, que se complementará cun seguimento titorial individualizado.	30
Lecturas	Establécense unha serie de lecturas obrigatorias dun conxunto de textos e documentación relacionadas coa materia que o alumnado terá que ler, discutir en grupo e finalmente recensionar de xeito persoal axustándose a un formato coñecido previamente consensuado.	15
Recensión bilbiográfica	Proceso de lectura crítica dun libro, artículo ou calquera outro documento escrito. Comprende ademais da lectura da obra en cuestión, a análise do seu contido, unha crítica e mesmo unha valoración en relación con outros documentos de igual ou parecida natureza.	15
Portafolios do alumno	Recolle apuntes persoais, traballos de investigación, guías de traballo, resúmenes, comentarios... do alumno.	20
Presentación oral	Exposicións de traballos realizados, inidividuais ou colectivos, diante do grupo de referencia, procurando tirar conclusións sobre a problemática investigada, documento ou experiencia abordada.	10

Observacións avaliación

-A asistencia as sesións de clase é imprescindible e será obxecto de avaliación e control.

-É obrigatorio pasar pola titoría mentres se estea no proceso de elaboración dos traballos tutelados.
-Calquera circunstancia persoal que poida alteirar o seguimento da materia por parte do alumnado deberá ser comunicada de inmediato para a súa oportuna e axeitada consideración e mesmo para tomar as medidas a que houbera lugar en cada caso.
-A avaliación desenvolverase en torno a dous bloques de traballo con idéntica valoración na nota final, é dicir, o 50% da cualificación. Por unha parte están os traballos de grupo que terán, como xa anticipamos, un peso do 50% no nota final. Neste apartado consideraranse os trabalos tutelados (30%), a presentación oral (10%) e a análise de fontes documentais (10%). Esta última metodoloxía será obxecto de seguimento e control nas sesións interactivas. O outro 50% da nota asignarase aos traballos que de forma individual cada alumno ten a obriga de realizar. Neste apartado ademais das lecturas (15%) e a recensión bibliográfica (15%) que se terán que comentar ou recensionar segundo os casos de maneira individual, contémplase tamén a elaboración do portafolios do alumno (20%) onde deberá recoller e comentar de maneira precisa os apuntes persoais, a evolución dos traballos en grupo, as guías de traballo xunto cunha crítica ou comentario persoal. Para poder ser avaliado, en cada un dos apartados (T. de Grupo e T. Individual)é necesario acadar unha puntuación mínima de 2.5 puntos en cada un deles. En caso de non ser así o alumno ou alumna será cualificado como suspenso.
-Para aqueles alumnos/as que como casos excepcionais non poidan asistir ás sesións de clase, ademais dos traballos que en cada caso particular se especifiquen, establecerase unha proba de ensaio con carácter obrigatorio o final do cuatrimestre na data sinalada oficialmente. Esta proba terá un valor do 50% do total da nota final.-Os alumnos repetidores da materia obrigatoriamente deberán poñerse en contacto co profesorado que lles indicará, segundo os casos, a relación de traballos que terán que realizar de maneira individual. En calquera caso, establecerase unha proba de ensaio con carácter obrigatorio para todos eles o final do cuatrimestre, na data sinalada oficialmente, e que suporá o 50% da nota final. O outro 50% corresponderá ós traballos que en cada caso sexan asignados expresamente ao alumno .

Fontes de información

Bibliografía básica	- Jares, Xesús R. (2006). Aprender a convivir.. Vigo. Xerais - Instituto Pedagógico Padres y Maestros (2003). Cine y Transversales. Treinta películas para trabajar en el aula.. Bilbao. Mensajero - García Aretio, M., Ruiz Corbella, R., García Blanco, R. (2009). Claves para la educación. Madrid. Narcea - Casamayor, G. (coord.) (1999). Cómo dar respuesta a los conflictos.. Barcelona. Graó - Pérez, G. (1997). Cómo educar para la democracia. Estrategias educativas.. Madrid. Popular - Camps, V. (2008). Creer en la educación.. Barcelona. Península - Revista de Estudios del Curriculum (2000). Educación cívica (Vol 3, nº 1). Barcelona. Ediciones Pomares-Corredor - Jares, Xesús R. (2008). Educación e paz. 25 anos de educadores pola Paz.. Vigo. Xerais - Ribotta, S (ed) (2006). Educación en derechos humanos. La asignatura pendiente. Madrid. Dykinson - Asís Roig, R. et al. (2006). Educación en derechos humanos: la asignatura pendiente.. Madrid. Dykinson - Payá, M. (1999). Educación en valores para una sociedad abierta y plural. Aproximación conceptual.. Barcelona. DDB - Tuts, M., Martínez Teu, L. (2006). Educación en valores y Ciudadanía: propuestas y técnicas didácticas para la formación integral. Madrid. Los libros de la Catarata - Revista de Educación (2003). Educación y ciudadanía (nº extraordinario). Madrid. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte - Revista Iberoamericana de Educación (2006). Educación y Ciudadanía (nº42 septiembre-diciembre)). Madrid.OEI - Jares, Xesús R. (1999). Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas.. Madrid. Popular - Yuste, A. (2006). Educación, ciudadanía y democracia.. Barcelona. Octaedro-OEI - Jares, Xesús R. (2004). Educar para la paz en tiempos difíciles.. Bilbao. Bakeaz - Cavell, S. (2005). El cine, ¿puede hacernos mejores?. Madrid. Katz - Arenas-Dolz, F.,Gallegos Salazar, D. (ed) (2009). El ciudadano democrático. Madrid. PyV - Trilla, J. (1992). El profesor y los valores controvertidos.. Barcelona. Paidós - Savater, F. (1997). El valor de educar.. Barcelona. Ariel - Haydon, G. (2003). Enseñar valores. Un nuevo enfoque.. Madrid, Morata - Tarbiya. Revista de Investigación e Innovación Educativa (2004). La Educación en Derechos Humanos. Madrid. Instituto Universitario de Ciencias de la Educación - Naya, L. M. (coord.) (2005). La educación y los derechos humanos.. Madrid. Erein - Cortina, A. (coord) (2009). La educación y los valores. Madrid. Biblioteca Nueva - Bárcena,F., Gil, F., Jover, G. (1999). La escuela de la ciudadanía. Bilbao.DDB - Bárcena, F.; Gil, F. y Jover, G. (1999). La escuela de la ciudadanía: educación ética y política.. Bilbao. DDB - Buxarrais, R. (1999). La formación del profesorado en educación y valores.. Barcelona. DDB - Martínez, M. y Hoyos, G. (coord.) (2006). La formación en valores en sociedades democráticas.. Barcelona. Octaedro-OEI - Cerezo Martínez, F. (2001). La violencia en las aulas. Análisis y propuestas de intervención. . Madrid. Anaya - Esteban Bara, F. (2007). Lluvia de valores. Barcelona. CEAC - Camps, V. (1994). Los valores de la educación.. Madrid. Alauda - Elzo, J. (2000). Los valores de los jóvenes españoles.. Madrid. Fundación Santa María - Pereira, C. (2005). Los valores del cine de animación: propuestas pedagógicas para padres y educadores.. Barcelona. PPU - Ortega Ruiz, P. y Mínguez Vallejos, R. (2001). Los valores en la educación.. Barcelona. Ariel - Juul, J. (2008). Los valores para la familia hoy.. Madrid. Maeva - Tiana Ferrer, A. (2009). Por qué hicimos la LOE. Madrid. Wolters Kluwer España - Nussbaum, M.C (2010). Sin fines de lucro. Madrid. Katz Editores - Calero, J. (2008). Sociedad desigual, ¿educción desigual?. Madrid. Ministerio de Educación - Sancho Gil, J. Mª. (2006). Tecnologías para transformar la educación.. Madrid. Akal - Amar Rodríguez, V. M. (2008). TICs, sociedad y educación.. Madrid. Tébar - Carbonell Sebarroja, J (2008). Una educación para mañana. Barcelona. Octaedro. - Ollero, A. (coord.) (1999). Valores en una sociedad plural.. Madrid. Fundación para el Análisis y los Estudios

Sociales
- Anaut, L. et al. (2002). Valores escolares y educación para la ciudadanía. Barcelona. Graó
- Loscertales, F. y Núñez, T. (2001). Violencia en las aulas.. Barcelona. Octaedro
- Sánchez Alcón, Ch. y Navarro Navarro, L. (2007). ¿Cómo educar en valores cívicos a los peques?. Barcelona. Octaedro
- Hoyos, G. y Martínez, M. (coords.) (2004). ¿Qué significa educar en valores hoy?. Barcelona. Octaedro

Bibliografía complementaria	- Jares, Xesús R. (2006). Aprender a convivir.. Vigo, Xerais - Subirats, M., Tomé, A. (2007). Balones fuera: reconstruir los espacios desde la coeducación.. Barcelona, Octaedro - Carreras, Ll. y otros (1995). Cómo educar en valores.. Madrid, Narcea - Pérez, G. (1997). Cómo educar para la democracia. Estrategias educativas.. Madrid. Popular - Tomé, A., Rambla, X. (2001). Contra el sexismo. Coeducación y democracia en la escuela.. Madrid, Síntesis - Camps, V. (2008). Creer en la educación.. Barcelona, Península - Tonucci, F. (2003). Cuando los niños dicen basta.. Madrid, Fundación Germán Sánchez Ruipérez - Ferland, F. (2011). Cuéntame un cuento. Madrid. Narcea - Asís Roig, R. et al. (2006). Educación en derechos humanos: la asignatura pendiente.. Madrid, Dykinson - Paya, M. (1999). Educación en valores para una sociedad abierta y plural. Aproximación conceptual.. Barcelona. DDB - Jares, Xesús R. (1999). Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas.. - Jares, Xesús R. (2004). Educar para la paz en tiempos difíciles.. Bilbao, Bakeaz - Calvo Buezas, T. (1990). El racismo que viene. Otros pueblos y culturas vistos por profesores y alumnos.. Madrid, Tecnos - Savater, F. (1997). El valor de educar.. Barcelona. Ariel - Haydon, G. (2003). Enseñar valores. Un nuevo enfoque.. Madrid, Morata - Rodríguez Martínez, C. (comp.) (2006). Género y currículo: aportaciones del género al estudio y práctica del currículo.. Madrid, Akal - Barrére, Mª A., Campos, A. (coord.) (2005). Igualdad de oportunidades e igualdad de género, una relación a debate.. Madrid, Dykinson - Coombs, Ph. (1986). La crisis mundial de la educación: perspectivas actuales.. Madrid, Santillana - Gerilla, E.,Jiménez, F.J., Santos, M. (coords) (2011). La educación nos hace libres. Madrid. Biblioteca Nueva - Sánchez Ferriz, R., Jimena Quesada, L. (1995). La enseñanza de los derechos humanos.. Barcelona. Ariel - Micheá, J. Cl. (2002). La escuela de la ignorancia.. Madrid, Ediciones Acuarela - Jackson, Ph. W. (1991). La vida en las aulas.. Madrid, Morata - Lomas, C. (comp.) (2007). Los chicos también lloran. Identidades masculinas, igualdad entre los sexos y coeducación.. Barcelona, Paidós - Delval, J. (1990). Los fines de la educación.. Madrid, Siglo XXI - Camps, V. (1994). Los valores de la educación.. Madrid, Anaya - Juul, J. (2008). Los valores para la familia hoy.. Madrid, Maeva - Esteban Bara, F. (coord.) (2003). Mi querida educación en valores. cartas entre docentes e investigadores.. Bilbao, DDB - Doménech, J; Guerrero, J. (2005). Miradas a la educación que queremos.. Barcelona, Graó - Sancho Gargallo, M. et al. (2007). Nuevos retos para convivir en las aulas: construyendo la escuela cívica.. Madrid, Fundación Europea Sociedad y Educación - Meirieu, P. (2004). Referencias para un mundo sin referencias.. Barcelona. Graó - Subirats, M., Brullet, C. (1988). Rosa y azul. la transmisión de los géneros en la escuela mixta.. Madrid, Instituto de la Mujer - Amar Rodríguez, V. M. (2008). Tecnologías de la información y la comunicación, sociedad y educación.. Madrid. Tébar - Tierno, B. (1996). Valores humanos.. Madrid, Taller de Editores - Bindé, J. (dir.) (2005). ¿A dónde van los valores? Coloquios del siglo XXI.. Barcelona, Icaria-UNESCO

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario

Observacións
-É obrigatoria a entrega cumprimentada de duas fichas de identificación personal.-Non se admitirán traballos dos que o profesor ou profesora non teña constancia da sua realización.-As datas de entrega dos traballos son inamovibles, agás casos excepcionais.-Para poder ser calificado/a e avaliado/a é neceario ter entregado todolos traballos esixidos. De faltar algunha das partes, o alumno/a figurará como NON PRESENTADO/A.-Os traballos escritos presentaránse a dobre cara, grapados e ben identificados (nome do alumno/alumna, curso, grupo, materia e nome do profesor/profesora). Non se recollerán traballos encadernados, con fundas de plástico, anillas ou diseños similares. É aconsellable facer copia do orixinal que se entregue.-Titorías: Grupo A: Martes (16-19 h.) no despacho P0B7 (Telf. 981.167100, Ext. 4664). Grupo B: Martes, (16-19 h.) e Venres (11-14 h.)no despacho P0B7 (Telf. 981.167.100, Ext. 4693). - Data do examen: Grupo A: 31/05/2012, 9-12 h., Aula 1/5; Convocatoria Xullo: 11/07/2012, 9-12 h., Aula 2/6. Grupo B: 31/05/2012, 9-12 h., Aula 1/5; Convocatoria de Xullo: 11/07/2012, 9-12 h., Aula 2/6.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías